

העלון יוצא לעילוי נשמת מדיאנה נג'מה בת חנינה לבית וזאן ע"ה, ובעלה מקיקץ כצאני בר רחל ע"ה

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב. בשעה 22:00

בית נאמן

מוציא שבת פרשת "ואתחנן", י"ז באב התשע"ח

נושאי השיעור:

- א. ליקוי חמה וליקוי לבנה. ב. ברכת הלבנה אחרי ליקוי לבנה. ג. עמידה בעשרת הדברות.
- ד. מנגינת הפטרות של "תלתא דפורענותא". ה. מערת אליהו הנביא. ו. הכותל המערבי. ז. להוסיף בלימוד. ח. להרבות שלום.

נגד עובדי השמש יש ליקוי חמה, להראות שהלבנה שמקבלת אור מהחמה היא מכסה אותה, "והוא השולח אליה עבד מעבדיה, גמול חסדיה, להסתיר אורה, ולכרות מפלצתה, ויסירה מגבירה", שהחמה תהיה מכוסה וכבר לא תהיה גברת. וליקוי לבנה זה הפוך, כי באמצע החודש המרחק בינה ובין השמש הוא מאה ושמונים מעלות, ולכן היא מוארת כולה, אבל אם כדור הארץ יבוא באמצע הרי יכסה מהלבנה את השמש, וממילא השמש שולחת את קרני האור שלה, והלבנה תהיה חשוכה. וזה "ליקוי לבנה". תמיד נזכור את זה, ליקוי לבנה באמצע החודש, וליקוי חמה בתחילת החודש.

איך אפשר לומר שהליקוי "סימן רע" הרי זה ידוע מראש

ג. בגמרא (סוכה כ"ט ע"א) הביאו טעמים לליקוי חמה ולבנה, ליקוי לבנה זה סימן לא טוב לשונאי ישראל, כי עם ישראל נמשלו ללבנה, וליקוי חמה זה סימן רע לאומות העולם. בימי רבי יהונתן אייבשיץ היו חכמים שידעו כמה דברים בענינים האלו, והם שאלו אותו על זה: איך יכול להיות הסימנים האלה? הרי הכל הולך ע"פ החשבון, ונוכל לדעת מראש בעוד מאה ואלף שנה מתי יהיו ליקויים, אז איך אפשר לומר שזה סימן רע בגלל העבירות וכדו? ורבי יהונתן אייבשיץ ענה להם תשובה מחוכמת מאד: וכי החמה באמת לוקה?! הרי החמה רק מתכסה ע"י הלבנה, וזה כמו שאדם עשה מסך על האור, וכי האור לוקה?! אז למה זה נקרא "ליקוי חמה"? **אלא בשמש יש כתמים, וכשהם נראים הרי החמה לקתה, וזה נקרא "ליקוי חמה"**. ולזה אין הסבר וחשבון ודיוק, אלא זה תלוי בטעמים של הגמרא. ולפני שנים רבות קראתי את זה בספרו יערות דבש (ח"ב דרוש י"ב). אבל לכאורה התשובה שלו רק על ליקוי חמה, כי לא שמעתי שיש כתמים בלבנה. ואיני יודע אם כתב תשובה גם על זה.

הליקוי שהציל

- ד. פעם מישהו השתמש ב"ליקוי חמה" להציל נפשו ממות, מתי זה? "קולומבוס" שגילה את אמריקה (ויש אומרים שהיה יהודי). איך הוא גילה אותה? היה חכם גדול שלנו **רבי אברהם זכות מחבר ספר יוחסין** (נדפס בתונס בשנת רס"ד, שנים עשרה שנה אחרי גירוש 4. חכם אחד אומר: "אדם שאינו רואה טוב בעיניו, חושב כי בשמש יש מקרה ופגע, ואינו יודע כי בעיניו עמד הנגע". כלומר הוא לא רואה טוב וחושב שהשמש נפגעה, אבל באמת הוא הפגוע והמסכן.
- 5. הוא היה בקי בכל התלמוד בצורה פלאית ומדהימה. וכיון שלא היו לו כל המסכתות בש"ס (היום ב"ה אין בית אשר אין שם ש"ס,

"יען כי אני ה' ואתם עמי"

א. שבוע טוב. מעולם לא הבנתי את שירו של רבי יהודה הלוי, "ונה מה תהגי ומה תהמי, חגיך חוגי נדרך שלמי, יען כי אני ה' ואתם עמי". כלומר תשלמו מהר את הנדר ותביאו כסף כי אני ה' ואתם עמי, מה הקשר בין הדברים? אבל עכשיו כשמנגנים אותו אני מבין את זה, **רבי יהודה הלוי מתכוין לומר שלא יחשבו שהקב"ה מאס בנו ח"ו**, והנה עובדה שאומות העולם מסתדרים ויש להם בתי תיפלות ומגדלים גבוהים, אלא "חגיך חוגי", תמשיכי לעשות את החגים שלך אפילו שאת לא עולה לבית המקדש, "נדרך שלמי", אם יש לך נדר גם לבית הכנסת תשלמי אותו, כי היום בית הכנסת נקרא מקדש מעט. והסיבה לזה, **"יען כי אני ה' ואתם עמי"**, לא החלפתי אתכם. כמה שהם מנסים למשוך את הקב"ה אליהם כביכול, זה לא יעזור להם!

מה זה "ליקוי חמה" ו"ליקוי לבנה"?

ב. אתמול בליל שבת (ט"ז באב) היה "ליקוי לבנה", וזה מסודר ע"פ החשבון, ומי שבקי בזה יודע הכל. **תמיד "ליקוי חמה" בא בראש החודש, ו"ליקוי לבנה" בא באמצע החודש**. למה ליקוי חמה בתחילת החודש? כי אז הלבנה מתחת השמש, חציה מואר וחציה חשוק והחצי המואר כולו למעלה מתחת השמש, ולכן לא רואים אותה, ולפעמים היא נוטה קצת לכאן ולכאן, אבל לפעמים היא מתחת השמש עד שמכסה את כל השטח של השמש מעינינו, ואנחנו לא רואים אותה. למה בא הליקוי הזה? רבי שלמה בן גבירול כותב ב"כתר מלכות", שזה בגלל שיש הרבה עובדי עבודה זרה, עובדי שמש ועובדי לבנה, לכן

1. אומרים בימי שני וחמישי: **"כי נאמו גוים אבדה תקותם כל ברך לך תכרע וכל קומה לפניך תשתחוה"**. תמיד הבנתי שאנחנו אומרים את זה כל ברך לך תכרע וכו', אבל פעם עלה בלבי שהכוונה ככה: "כי נאמו גוים: אבדה תקותם" של עם ישראל, למה? כי "כל ברך לך תכרע וכל קומה לפניך תשתחוה", שהרי עכשיו כולם מאמינים בבורא עולם, ומאי רבותא דישאל?! ולכן אנחנו ממשיכים: "הפוחת יד בתשובה לקבל פושעים וחטאים, נבהלה נפשנו מרוב עצבוננו, אל תשכחנו נצח". וגם עכשיו אל תחליף אותנו באומה אחרת.
2. רבו של הבן איש חי (שהיה גם גיסו) **רבי עובדיה סומך ע"ה**, היה בקי בחשבון הליקויים של החמה והלבנה, והוא כתב ספר להסביר איך מחשבים את זה.
3. זו תפלה יפה מאד שאומרים ביום כיפור. העולם לא יודע את הערך שלה, וכל כתר מלכות שעשו חיקוי לה אינם מגיעים לביטויים שלה. **גדולים עולם וחכמים גדולים היו קוראים "כתר מלכות"**. וגם מרן ע"ה היה קורא את זה, וכמו שכתב בבית יוסף (סימן קי"ג) שלפי הרמב"ם לא אומרים בכתר מלכות: ואתה חי ואתה גבור וכו', אבל העולם אומרים אותו. **רבי חיים פלאגי ע"ה** (מועד לכל חי דף רע"ח ע"א) כתב: אבותינו סיפרו לנו על חכם וחסיד אחד שהגיע עד שערי מות, וקיבל על עצמו לומר כתר מלכות בכל יום כיפור באשמורת, וניצול בדרך נס (והוא לא כתב פרטים על זה).

ביתן לשימוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
או ב'קול בית נאמן':
079-9270505

עיצוב גרפי: האל 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
18:59	20:13	י-ם
19:17	20:15	ת"א
19:07	20:16	חיפה
19:15	20:13	ב"ש

לקבלת העלון: bait.neheman@gmail.com

כל הזכויות שמורות ויל"ע
מכון אורח צדיקים
שנ"ט מוסדות
חכמת החיים ברכיה

עורכים: הרב אביחי טענדן, שלום דרעי, משה דאדא שליט"א
עריכה ובקורת: הרב רבי אלעד עידאן שליט"א

ספרד, והוא היה בין הגרושים שם), שהיה בקי מיוחד באסטרונומיה,⁶ ועשה לוחות שהיו לומדים בהם באוניברסיטה בספרד (והוא אמר: "כל האוניברסיטאות לומדים בלוחות שעשיתי"). קולומבוס הלך למלך ספרד "פרדיננד" שהיה רשע מרושע,⁷ והוכיח לו ע"פ הלוחות האלה שיש מדינה מעבר לים. בדקו את זה, והסכים לו. המלך שלח איתו מאה אנשים ונתן לו שלש ספינות ואוכל וכו', והם יצאו לדרך. עברו מאה ימים, ולא רואים כלום רק מים מים ומים, "ואשגיח לכל עבר ואין כל, אבל מים ושמים ותיבה" (זה קטע משירו של רבי יהודה הלוי כאשר נסע לא"י ולא ראה כלום רק מים ושמים ואניה), וכאן זה שלש ספינות. יום אחד אמרו לו: אתה הרסת אותנו, עוד מעט יגמר האוכל וימותו כולם, אבל אתה תמות הראשון, כי אתה עשית את כל זה, ובשפתין פיתית את המלך, ולקחת אותנו להרפתקאה שאין מה לעשות איתה. אמר להם: תעשו לי טובה, תחכו לי שלושה ימים, ואם לא נמצא שום יבשה הנני בידכם. וככה היה, ביום השלישי לפנות ערב ראו אש דולקת, ושמחו שיש שם בני אדם. כולם ירדו מהספינות, והתנחלו במקום הזה. אבל היו שם אינדיאנים (שצבע עורם "כצבע נחושת קלל" שזה צהוב. ועד היום יש אינדיאנים באמריקה זכר לחרבן...), ואמרו להם: למה באתם לכאן? תנו לנו לחיות כמו שאנחנו חיים. אבל היתה להם מסורת מדורי דורות, שיגיע עם אחד מצפון ויכבוש אותם,⁸ והנה ביום אחד בא קולומבוס ושיגע אותם. יום אחד הוא היה לבדו, ואמרו לו: אתה עשית לנו את כל הקצרה הזאת, תעוף מכאן. ובאמת לא נתנו לו לעוף משם, כי רצו לשחוט אותו. קולומבוס לא ידע מה לעשות. אבל למזלו היו לו לוחות של רבי אברהם זכות, וכתוב שם מתי יהיה "ליקוי חמה"

מהדורא ראשונה, שניה, ושלישית. טלמן, וילנא, עוז והדר, וונשל וכן על זו הדרך, ואילו פעם בעיר שלמה לא היה ש"ס שלם, אלא חסרה מסכת כאן ומסכת שם), לכן השלים את השמות של האמוראים מזכרוננו. פעם בעל סדר הדורות שהיה גאון גדול (וחי מאתים שנה אחריו בשנת ת"ק בערך), כתב: מה שהזכיר ספר יוחסין שם האמורא פלוני, לא מצאתי את זה, והוא המציא אותו מלבו, כי לא היו דברים מעולם. וכתב עליו כמה קושיות כאלה. הקורא חושב שכיון שלא היה לרבי אברהם זכות כל הש"ס, אז כתב הכל מהזכרון שלו, וכל אדם עלול לשכוח. אבל מתברר שהוא לא שכח כלום, והיה לו זכרון מדהים, כי יש נוסחא ספרדית ששונה מהנוסחא שלנו האשכנזית, ושם לפעמים השמות שונים. איך ידעו את זה? בזמנו הרשעים הארוזים גזרו שלא ללמוד תלמוד, כי כתובים בו דברים נגד הנצרות. והאפיפיור דן אותו לשריפה ביום ראש השנה בשנת שי"ד (ועשו סימן לזה: "כי המר שדי לי מאד", רות א' כ'). אבל היהודים עשו חכמה, במקום ההלכות של התלמוד למדו את הר"ף, ובמקום האגדות של התלמוד למדו "עין יעקב" שהדפיס רבי יעקב בן חביב (אביו של מהר"ח רבי לוי בן חביב. הוא נלחם שלא להחזיר את הסמיכה, כי רבי יעקב בירבצה להחזיר אותה, והוא אמר שלא כדאי לעשות את זה. ולבסוף הסמיכה לא חזרה רק לדור אחד או שנים בלבד). ובעין יעקב שם כתוב הנוסח הספרדי, כי הוא היה קרוב מאד לגירוש ספרד, ורואים שמה שמות שבעל סדר הדורות השאיר בצריך עיון. כשלומדים "עין יעקב" רואים כמה פעמים נוסח בין סוגריים עגולים ואח"כ נוסח בין סוגריים מרובעים, הסוגריים העגולים זה הנוסח המקורי של עין יעקב, והסוגריים המרובעים זה הנוסח החדש שלנו שנדפס בספרים (ובדרך כלל כשיש סוגריים עגולים ומרובעים הולכים אחרי המרובעים, ואילו כאן הפוך הולכים אחרי העגולים). ולכן כשהיינו לומדים עין יעקב (וגמרנו כמעט עד מסכת סוטה והפסקנו. אמנם הייתי רוצה להמשיך, אבל לא היתה לי אפשרות). אני קורא רק את הנוסח בין הסוגריים העגולים, כי זהו הנוסח המקורי.

6. עד שכתב בספרו יוחסין: עלי נאמר "כי היא חמתכם ובינתכם לעיני העמים" (דברים ד', למה? כי בגמרא (שבת ע"ה ע"א) כתוב על הפסוק הזה שהכוונה לחישוב תקופות ומזלות. אמנם זה לא החשבון הפשוט של העיבור שלנו, כי הרמב"ם (פ"א מהלכות קידוש החדש ה"ד) כתוב שאפשר ללמוד אותו בלשלה-ארבעה ימים, אלא אז חשבון עמוק ומסובך מאד.

7. הוא גירש מארצו ביום תשעה באב שלוש מאות אלף יהודים. אבל למחרת היום (!) קולומבוס הלך וגילה את אמריקה, ועד היום כשהיהודים צריכים כסף וכדו' הולכים לשם. אבל אמריקה "תתייחד" לאט לאט, כי אם בתו של הנשיא שלה חרדית והנכד יהודי שומר שבת, והוא הולך איתו בדרך כשהוא עם כיפה, אז הגיעו ימי המשיח... וכאן צריך להתבייש בכל מה שראשי המדינה עושים נגד השבת, ואולי פעם יכנס להם שכל לזה.

8. ככה כתוב רבי אליהו בן אמוזג, בפסוק עכרתם אותי (בראשית ל"ד ל'). רש"י אומר שם שמסורת היתה ביד הכנענים שיום אחד יפלו ביד בני יעקב, ולכן יעקב אמר להם "עכרתם אותי", כי כל הזמן אמרו שבני יעקב מעט ולא יילחמו בנו, ועכשיו התחלתם עם שכם, ואני מתי מספר". וכתוב ר"א בן אמוזג שהיתה מסורת כזאת גם לאינדיאנים באמריקה.

הקרוב. אז הוא חישב וראה שליקוי חמה יהיה למחרת היום. אמר להם: אם לא תשחררו אותי אני אכניס את האלוה שלכם באדמה, אמרו לו: השתגעת? איך תקח את האלוה שלנו?! אמר להם: אני מחכה לכם עד מחר. הם פחדו וחכו לו. למחרת בשעה תשע בבוקר פתאום השמש התחילה להחשיך, והם אמרו: כנראה "השד הלבן" הזה יש לו כח "מאגי" על השמש. הם מחכים ורואים שהכל חושך ואפילה. התחננו אליו: תשחרר את האלוה שלנו מסכן, אמר להם: בתנאי שתשחררו אותי, אם תתנו לי חופש אז אני אתן לו חופש. אבל תשחררו אותי באמת, ולא רק לרגע אחד ואח"כ עוד פעם תעשו לי צרות. הסכימו ושחררו אותו. אמר להם: בעוד כמה שעות האלוה שלכם ישתחרר. בינתיים הוא ברח, "והיתה לו נפשו לשלל" (ירמיה כ"ט ט'). זו זכות שקיבל בזכות רבי אברהם זכות?

אירופה נגד סין

ה. מה הרווחנו עוד מהחישובים של ליקוי חמה ולבנה? בספר הברית¹⁰ (ח"א מאמר ד' סוף פ"ב) כתוב שיש לסינים הסטוריה של כמה רבבות מלכים שמלכו בימי קדם, והיה כתוב להם על כל מלך מתי היו לקויים של חמה ולבנה בימי מלכותו, ולפי החשבון שלהם הרי המסורת שלנו טעות, אבל חכמי אירופה בזמנו בדקו לפי החשבון הזה של ליקוי חמה ולבנה, ומצאו שמימי הבריאה שלנו הליקויים מדוייקים, ואילו לפני כן הכל משובש. וזה הלשון שלו שם: "בתחבולות חכמה זו ניצחו חכמי אירופה לתושבי ארץ חינא (זו סין), האומרים שהעולם הזה כבר עברו עליו אלפים ורבבות שנים, כי כן נמצא כתוב על ספר דברי הימים שלהם, כמה רבבות מלכים אשר מלכו בארצם זה אחר זה, וכמה שנים מלך כל אחד ואחד, וכמה מלחמות עשה וכל הקורות אותו, וכל ליקוי חמה ולבנה אשר היה בימיו. וחכמי אירופה נתנו עיניהם בלקות חמה ולבנה הנמצא כתוב אצלם, בחשבון חשבו עליהם (מלשון הפסוק "בחשבון חשבו עליה רעה", ירמיה מ"ח ב'), ובדקו אחריהם בעיון יפה ע"פ החשבון האמיתי, דרך הקדמים למפרע, כלומר מחשבים את החשבון אחורנית, מתי היה הליקוי הקודם וכן על זו הדרך. ומצאו כל הלכות אשר מפאת קדמה עד ראשית הבריאה המפורסם אצלנו ואצל כל גויי הארצות, הכל אמת צדקו יחדיו, ואשר משם ולמעלה ההולך קדמת הבריאה (מלשון הפסוק "הוא ההולך קדמת אשור", בראשית ב' י"ד), לא מצאו אפילו אחד בהם שבא בעתו ובזמנו הראוי לו ע"פ החשבון. וזה לנו האות אשר פיהם דיבר שוא, בכל שארי הדברים והקורות מימי קדם קדמתה ג"כ, וכל הנמצא כתוב על ספר שלהם, דברי כזב הם והכל שקר, כי לא היה ולא נברא עדיין בעולם, ונחזיק טובה לחכמי אירופה אשר במזימות זו חשבו, ודידן נצח". עד כאן דברי ספר הברית. כלומר אנחנו ניצחנו אותם¹¹.

9. בעיריית בני ברק היה אחד חילוני בשם דוד זכות (ואולי לא נמצא היום), ויום אחד בחול המועד סוכות היינו אצל הרב מרדכי קרליץ (שהיה ראש העיר), ושאלתי אותו: אתה יודע מה עשה סבא שלך? אמר לי: מה עשה? אמרתי לו: גילה את אמריקה, וחצי כדור הארץ נתגלה בזכותו. אבל הוא היה צדיק ותלמיד חכם, לא כמוך.

10. זה ספר יפה מאד. החתם סופר רצה לחבר לתלמידיו ספר שילמדו כל מיני ידיעות בטבע וכדו', ואח"כ ראה את ספר הברית ואמר "ברוך שפטרנו", כי בספר הזה יש הכל. המחבר היה ירא שמים אמיתי וצדיק, וכמעט היה לו רוח הקודש. ופעמיים כתב דברים שבזמנו לא ידעו אותם, והתקיימו דור אחד או שנים אחרי זה (ענין בספר אסף המזכיר עמ' שד"מ). הוא למד סגנון ספרדי מיוחד, מהרב רבי שלום בוזגלו בלונדון (מחבר ספר מקדש מלך), ויש לו סגנון כמו הרב חיד"א ואחרים.

11. הרמב"ם במורה נבוכים (ח"ב סוף פרק כ"ג) מדבר על אריסטו שאמר שהעולם קדמון בלי התחלה ובלי סוף, והסתמך על ספרי עובדי עבודה זרה. והרמב"ם כתוב ככה: אם הוא מסתמך על ספרי הצאבה, אז אנוהו לא נסמוך על משה רבנו ואברהם אבינו?! ולא תהיה תורה שלימה שלנו כשיחה בטילה שלהם" (ע"פ מנחות ס"ה ע"ב). מה זה ספרי הצאבה האלה? כנראה אלה הספרים של סין, שכתוב בהם רבבות אלפי שנים. אבל היום כולם יודעים שזה שקר, כי העולם פעם לא היה אלא הוא נברא, והדברים שלהם בטלים ומבוטלים. אמנם יש דעות לפני כמה שנים נברא העולם, והאומרים שיש לעולם

עמידה בעשרת הדברות

ז. היום קראנו עשרת הדברות, ומנהג הרבה עדות לעמוד בהם, וככה נהגו בתנוס ובמרוקו ובאלג'יר וגם אצל האשכנזים (חוץ מבודדים שלא נהגו בזה). אבל התגלתה תשובת הרמב"ם, שנדפסה לראשונה במהדורת פריימן שנת תרצ"ד (סימן מ"ו), ושם הוא אומר שלא לעמוד בעשרת הדברות, כי בזה עושים הפרש בתורה קצתה על קצתה, והרי התורה כולה דבר אחד, ולא תוכל לעמוד כאן ולשבת כאן. אמנם ע"פ הפשט אין בזה כלום, והרב חיד"א (טוב עין סימן י"א) אומר שעומדים בעשרת הדברות כי קיבלנו אותם בעמידה, כמו שכתוב "ויתייצבו בתחתית ההר" (שמות י"ז), ולא שהם חשובים יותר משאר התורה, וא"כ אין בזה כלום. אבל איך נוכל לחלוק על הרמב"ם?! ולפני שנים רבות, ראיתי שהרב עובדיה ע"ה (קול סיני עמ' 94) כתב בלשון הזאת: "יתד היא שלא תמוט" (זה ביטוי מהגמרא גיטין י"ז ע"א), כי מי יכול לחלוק על הרמב"ם?!

הנוהגים לעמוד יכולים להמשיך במנהגם

ח. פעם קראתי תשובה של הרב וולדנברג ע"ה בחוברת אור תורה (סיון תשמ"ז סימן קל"א), ששאלו אותו על זה, וענה שיכולים לעמוד בעשרת הדברות, למה? כי לעומת הרמב"ם יש לנו הרשב"ץ, שמובא בספר זה השלחן (ח"ב עמ' קל"ו)¹³, והוא הביא שנהגו שם לעמוד בעשרת הדברות. אבל מחילה מכבודו, שם כתוב שהמנהג באלג'יר לעמוד ולא בשם הרשב"ץ, כי לא כל דבר שם הוא מהרשב"ץ. אמנם יש מנהגים באלג'יר שמקורם מימי הרשב"ץ¹⁴, אבל לא הדבר הזה. ואפילו אם זה היה כתוב בשם הרשב"ץ, הרי אנחנו הולכים אחרי הרמב"ם, שחי שלוש מאות שנה לפני הרשב"ץ, אז מה הטעם הזה?! אבל חכם אחר הרב צבאן ז"ל (נפש חיה בשיירי הנפש מערכת העי"ן אות ו'), כתב שיש לנו הוכחה מרבי יצחק בן גיאת, שזה אחד הפוסקים בספר שהיה גם פוסק וגם משורר, ובהרבה הלכות נוקטים כמוהו¹⁵. והוא קדם להרמב"ם. מה הוא עשה? כתב שיר שקוראים

יוסף ג'קטייליא (בן דורו של הרשב"א) כתב כמה תשובות ע"פ הקבלה, ובאחת מהן כתב שאסור לקדש את הלבנה לפני שבעה ימים (הוא בבית יוסף סימן תכ"ו). אמנם במדינות שלנו אין בעיה בזה, כי אם הלבנה לא נראית היום אז תיראה מחר, אבל במדינות אשכנז לילה אחר לילה "ענג וערפל סביביו" (תהלים צ"ב), ואיך יברכו את הלבנה?! ובגלל זה נהגו לברך אחרי שלושה ימים בלבד. והרב עובדיה ע"ה (שור"ת יחוד דעת ח"ב סימן כ"ד) כתב: אנחנו מחכים שבעה ימים מהמולד, אבל במדה ואדם חושש שלא תיראה הלבנה אח"כ כמו במדינות אשכנז ואירופה, אפשר לקדש אחרי שלושה ימים בלבד. הפרי חדש (סימן תכ"ו ס"ד) הביא ראייה מהגמרא שאפשר לקדש מוקדם, מה הראיה? בגמרא (סנהדרין דף מ"א סוף ע"ב) הביאו שתי דעות עד מתי אפשר לקדש את הלבנה, יש אומרים עד שבעה ימים ויש אומרים עד ששה עשר יום. ולפי מי שאומר עד שבעה ימים, אם נאמר שזמן ברכת הלבנה אחרי שבעה ימים א"כ לא יכול לקדש בכלל, אלא מוכרחים לומר שמקדש בתחילת החודש. וגם למאן דאמר עד ששה עשר יום (שאנחנו פוסקים כמוהו), בכל אופן לא נחלקו על ההתחלה של הזמן. וא"כ אפשר לקדש אחרי שלושה ימים, או אפילו מהיום הראשון (לפי הרמב"ם). ולכן במקום שאפשר לקיים דברי רבי יוסף ג'קטייליא, אין הכי נמי ומחכים שבעה ימים, אבל במקום שאי אפשר לקיים את זה, אפשר לסמוך ולברך אחרי שלושה ימים בלבד.

13. שכתב חכם מאלג'יר רבי אליהו גיג', ונדפס לפני כמאה וחמשים שנה (בשנת תר"מ בערך).
14. ויותר מזה, באלג'יר היה בית כנסת שיש בו "המושב של הריב"ש", "המושב של הרשב"ץ" ורבו שמעון בר צמח, ו"המושב של הרשב"ש" בנו רבנו שלמה בר שמעון. וזה המקומות שהם ישבו שם. והם אומרים באלג'יר שם: "בשבילנו זה כמו אברהם יצחק ויעקב" (אבל היום הכל נחרב שם בעונות).

15. למשל כאשר חולה צריך לשתות ביום כיפור, לפי דעת הראב"ד (בהשגותיו פ"י מהלכות תרומות ה"ג) צריך לקחת פחות מכשעור ולהפסיק בין שתיה לשתיה שיעור אכילת פרס שזה שבע דקות, ולפ"י אם החולה צריך לשתות משהו חם (והיה מקרה כזה עם חולה שבקושי מדבר והיו נותנים לו שתיה חמה), כל שבע דקות זה מתקרו לו וצריך עוד פעם לחמם. אבל הרמב"ם (שם) פסק ששיעור הפסקה בין שתיה לשתיה זה כדי שתיתן רביעית, שזה בערך חצי דקה וממילא אין בעיה בזה. וזה בעקבות רבי יצחק בן גיאת (בהלכותיו)

פעם מצאתי בלוח "דבר בעתו" של הרב גנוט שליט"א (שנת תש"ן עמ' תרפ"ה), שהליקוי המוקדם ביותר נשמר בתולדות סין העתיקה, בא' דראש חודש מר חשוון, בשנת אלף תרכ"ה ליצירה (זאת אומרת שלושים שנה לפני ירידת המבול). וא"כ מה שכתוב לפני כן הכל הבל הבלים. והנה הרווחנו עוד דבר בליקוי הזה.

לברך ברכת הלבנה אחרי הליקוי

ו. וגם לומדים הלכה מהליקוי הזה. מרן הבית יוסף (סימן תכ"ו) כותב בשם תשובת מהרי"ל (סימן י"ט), שאם היה ליקוי ירח באמצע החודש, לא מברכים עוד ברכת הלבנה באותו החודש. ואפילו שלפי החשבון עוד לא הגיעו חצי כ"ט י"ב תשצ"ג, בכל אופן לא מקדשים עוד את הלבנה, כי הרמב"ם (פ"ז מהלכות קידוש החודש ה"ז ועוד) כותב שהחשובות שלנו בעיבור הם לא החשבון האמיתי אלא הממוצע, ויכול להיות שאנחנו מקדימים או מאחרים מעט כמה שעות למעלה או למטה, אבל הליקוי אומר לך בדיוק את הרגע של חצי החודש, ולכן אם ראית את הליקוי אל תברך יותר ברכת הלבנה (אמנם אתמול לא היתה נפקא מינה כי זה היה ליל שבת (עיין חזו"ע-חנוכה עמוד של"ה והלאה), אבל לפעמים זה ביום חול). וכל האחרונים הביאו את זה. אמנם מרן בשלחן ערוך לא כתב את זה, אבל הוא לא כותב את כל ההלכות, ובפרט דברים לא מצויים כי בזמן מרן רק בודדים ידעו לחשב את הליקוי, ולכן הוא לא כתב את זה. אבל חכם אחד האדמו"ר ממונקאטש בספר נימוקי אורח חיים (שם), כתב: לא אכפת לנו מהחשבון של הליקוי, כי מרן לא הביא את זה בשלחן ערוך, והולכים לפי החשבון של העיבור שלנו חצי כ"ט י"ב תשצ"ג, ולכן יכולים לברך ברכת הלבנה. אבל קשה לומר את זה, כי מרן הביא את זה בבית יוסף, וגם כמה אחרונים הביאו את דברי מהרי"ל האלה (עיין כף החיים שם ס"ק ס'), ואין מי שחולק על זה, אז איך אנחנו נבטל את הכל?! אבל חכם אחד רבי יעקב בעל ספר מחשבות בעצה (אב"ד קהל קדוש טוראו), כתב בסוף הספר בקונטרס פרפראות לחכמה (סימן ב'), ונתן עצה טובה לזה, שבזמן שיש ליקוי לבנה אל תסתכל על זה, ותחשוב שלא ראית אותו ואתה לא יודע ממנו, וא"כ אפשר להמשיך לקדש את הלבנה עד חצי כ"ט י"ב תשצ"ג. ואיני יודע אם זה מועיל או לא. אבל יש אפשרות לזה, לפי דעה שהובאה בשו"ת יביע אומר (ח"ו תאו"ח סימן ל"ח), שאפשר לקדש את הלבנה גם בליל ט"ז לחודש [שוב שמעתי שהרב מחשבות בעצה צירף גם סברא זו]. למה? כי האדם לא רואה שהיא נחסרה אלא נראית עדיין מלאה. ולפ"ז אולי אפשר לקדש את הלבנה גם אחרי הליקוי¹².

כמה אלפי שנים יש להם על מה שיסמוכו, ורבי יוסף חיים ע"ה (ספר דעת ותבונה פרק ל') כותב בשם חכם מקובל גדול בעל יפה שעה, שהימים שכתובים בששת ימי בראשית היו ימים ארוכים, ולא כמו הימים שלנו היום. ויש עוד הסברים אחרים לזה (עיין בקונטרס כסא המלך הנד"מ עמ' נ"ז, ובשו"ת בית נאמן ח"א חלק עניינים שונים סימן ה' עמ' תק"ב). אבל העיקר שיש התחלה לעולם.

12. אנחנו נוהגים לקדש את הלבנה שבעה ימים שלמים אחרי המולד. ויש מקילים במוצאי שבת אם חסר כמה שעות, וככה המנהג בתנוס. אבל אבא ע"ה אומר שצריך לחכות שבעה ימים שלמים. האשכנזים נוהגים לברך אחרי שלושה ימים בלבד, ואפילו רוקדים אחרי הברכה... (פעם הייתי באמריקה, וראיתי שהם רוקדים ואומרים "טובים מאורות שבראם אלקינו". פעם אחת יהודים ברוסיה היו מברכים ברכת הלבנה, והקיסר עבר שם ושאל: מה הם מתפללים? אחד מהם ענה לו: מתפללים שתשלים הלבנה שלא יהיה בה שום פגם... אמר: אם זה מה שמענין אותם אז הכל בסדר...). ולפי הרמב"ם (פ"י מהלכות ברכות ה"ז) אפשר לברך כבר מהיום הראשון, וכאשר הלבנה קטנטנה אפשר לברך עליה "ברוך אתה ה' מחדש חדשים". אבל מברכים לפחות אחרי שלשה ימים, שיהיה אורה מבושם. והאשכנזים לא טועים בזה, משום שאף אחד מהראשונים לא אמר שבעה ימים, אלא זה רק ע"פ הקבלה, כי רבי

מנגינת הפטרות של "תלתא דפורענותא"

י. בעבר דברתי על הפטרות של "תלתא דפורענותא", שנהגו לעשות אותם בניגון של קינות (בעלון מס' 121 אותיות א'-ב'). ואמרתי קושיא על חזון עובדיה (ארבע תעניות עמ' קנ"ה) שלא הזכיר תשובת הריב"ש (סימן ק"ב), שכתוב שם שנוהגים בדבר הזה. אבל אח"כ ראיתי שכל רז לא אניס ליה, והרב ראה את הריב"ש, וציין אותו למעלה בטור הימני, וכתב: "וע"ע בתשובת הריב"ש סימן ק"ב, ופסקו מרן בסימן רפ"ב ס"ה, ומגן אברהם שם". אבל הוא כתב את זה בהבלעה ובקיצור בין סוגריים. ובאמת המקור מהריב"ש מוכיח שהיו קוראים את הפטרות האלה בניגון של קינה. רק שבדורות האחרונים אמרו שצריכים לשמוח בשבת, ולא כדאי לעשות את זה, "ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג". אבל מכאן ועד לומר שהמנהג הזה טעות ומנהג רע, זה לא נכון, כי היו נוהגים בו בעבר, רק שאח"כ החליטו לנכון לבטל אותו. וראיה לדבר, פעם בספרים של ליורנו כתובות קינות שחיברו הראשונים, כמו רבי יהודה הלוי שכתב "אשחר עדתי", וחבירו רבי משה אבן עזרא שכתב "נלאה להליל על שברנו ואילו יללה מלא פינו", ורבי אברהם אבן עזרא שכתב ג"כ קינה שם. והן חוברו בשביל השבתות האלה, כמו למשל "ואילו יללה מלא פינו" שזה חיקוי של "ואילו פינו מלא שירה כים". וכי עליהם נאמר שזה מנהג טעות ושיבוש?! ומאות שנים קראו את זה. אלא שהאחרונים החליטו אחרת. הרמ"א (סימן תקנ"א ס"א) כתב שבשבת חזון לובשים בגדי חול, והאחרונים הגר"א וחכם צבי אמרו שצריך לכבד את השבת, ולא לעשות את זה (עיין משנה ברורה שם ס"ק ו'). אותו דבר כאן, האחרונים פסקו שקוראים את הפטרות בניגון הרגיל. אבל לא לומר שזו טעות, כי היה ככה המנהג הקדום. וראיה לזה, מרן (סימן רפ"ב ס"ה) כותב שאם לא נמצא אחד שיודע להפטיר, מותר לאחד שכבר עלה לתורה, שיעלה עוד פעם ויברך שוב על התורה, ויאמר את הפטרה. עד כדי כך. מה הכוונה שלא נמצא מי שיודע להפטיר? לא נמצא מי שיודע להפטיר בניגון של קינות, וככה כתוב במקור הדברים בהריב"ש שם. ומרן פסק את זה על סמך דברי הריב"ש. **לכן אם אתה רואה שעושים את המנהג הזה, תגיד להם שלא כדאי לעשות את זה, ואם לא מבינים תגיד להם אחרי התפלה, כי זה היה בתקופה שהיו קוראים את הקינות, אבל עכשיו ביטלו את הקינות בשבת.** ולעומת זה, הרב האר"י תיקן לומר "תיקון חצות" כל יום, שזה במקום הקינות של שבת, כי גם שם אומרים קינה אחת או שתיים. אבל העיקר שצריכים להיות שמחים בשבת.

"מערת אליהו הנביא" אחרי תשעה באב

יא. בשבת שאחרי תשעה באב קוראים "נחמו נחמו עמי", וזה מה שקראנו היום. למחרת נוהגים בחיפה ללכת ל"מערת אליהו הנביא", ותמיד היה לי ספק אם זו מערת אליהו באמת. אבל ראיתי שרבי נחמן מברסלב ע"ה (ספר כוכבי אור חלק אמת ואמונה אות כ"ג) **כותב שהוא מרגיש שזו מערת אליהו, אז הולכים לשם.** פעם הנוצרים לקחו את המקום הזה, אבל גירשו אותם משם ב"ה (גם על מערת אליהו הם לוטשים עינים, מה הם רוצים מאתנו?!). ומצאתי רמז יפה לזה: "נחמו" בגימטריא "אליהו אליהו", והמלים "נחמו נחמו" עולים בגימטריא פינחס. וממה נפשך, אם השם שלך אליהו תבוא, ואם השם שלך פינחס תבוא. זהו "נחמו נחמו עמי". **הפסוקים של ישעיה בניחומים אין כמותם בעולם, הם מעודדים**

החופש...! באמת קושיות נפלאות... לזה צריכים הרבה עיון...

אותו לפני עשרת הדברות: "יום מעמד סיני, עת בא ברעיוני, ימלאו מתני, רתת וחלחלה" (ויש המשך לזה). ובג'ר'א אומרים את זה, ואולי גם הטריפוליטנים ועוד עדות נוהגים לומר את זה. והרי לפי דעת הרמב"ם שאסור לעשות בתורה יתרון קצתה על קצתה, א"כ אי אפשר לשיר את זה לפני עשרת הדברות. אלא כאן זה מיוחד כי זה "מעמד הר סיני", ולכן צריכים לעמוד בזה. וא"כ יש לנו גדול שבגדולים שאפשר לסמוך עליו בזה.

העלות רב לתורה ולעמוד מתחלת הקטע

ט. אבל לכתחילה לא עושים נגד הרמב"ם, **ולכן מעלים את רב בית הכנסת, ועומדים מתחלת הקטע. הרב עובדיה ע"ה** (שו"ת יחווה דעת ח"ו סימן ח') כתב את העצה הזאת, על אדם שמתפלל בבית הכנסת שכולם עומדים שם, ואיך יעבור על דברי הרמב"ם שאומר שגורם לתרעומת המינים?! לכן יקום מתחלת הקטע, לפני שמתחילים "אנכי". ואני הוספתי, שכף החיים (סימן רפ"ב ס"ק א') מביא משער הכוונות (דף ע"ג ע"ג) שמנהג ספרד מימי האר"י שתלמיד חכם שבבית הכנסת הוא שעולה לעשרת הדברות. ולכן אדם יקנה את העליה¹⁶, ויכבד את הרב שיעלה לתורה. בליל כיפור מוכרים "כל נדרי" בדמים יקרים, אבל לפעמים העשיר שקנה את זה הולך בנעלים של עור, אז אומרים לו: אמנם המצוה שלך, אבל לא מתאים שתקרא כל נדרי, אז תתן את זה לרב¹⁷. וגם כאן, אדם קנה עשרת הדברות, שיעלה תלמיד חכם, וממילא עומדים בשבילו ואין שום בעיה בזה¹⁸.

שפסק ככה ע"פ תוספתא (יומא פ"ד ה"ד).

16. אבל יוסיף בקניית המצוות, ולא כמו המדה הרעה בימינו שאנשים קמצנים על פרוטה. ואם תגיד לו שיש סיכוי שירויח בלוטו ובטוטו ובבטטה מליון שקל, הוא יקנה כמה פעמים עד שהכל הולך לו לאיבוד, כי זה דברים בטלים. ואילו עליה לתורה הוא יקנה בעשרה שקלים ובעשרים וששה שקלים. אבל צריך קצת דרך ארץ לפני התורה, ולא עושים ככה. **תקנה מכספי מעשר שלך, ויוסיפו לך כהנה וכהנה.**

17. יש חכם מהישיבה רבי ברכאל כהן שליט"א, שהוא היום בישיבת חכמת רחמים בברכיה, אבל ביום כיפור מתפלל בבאר שבע, ושם מכינים להם שלושה סוגי נעלים בניגוני גדולה וקטנה, ומי שעולה לתורה ליהו"כ עם נעלי עור (לא רק בכל נדרי) אומרים לו שיעלה את הנעלים האלה, ואם הוא לא רוצה, שלא יעלה לתורה, וכי הוא עושה לנו כבוד גדול שעולה לתורה ביום כיפור עם נעלי עור?! אבל אנשים מכבדים ככה, כי אם יש להם נעלי בד מוכנות, "לא שבקי היתירא ואכלי איסורא" (חולין ד"ע"א). ואותו דבר בכל נדרי. פעם הרב עובדיה ע"ה אמר: העשיר הזה שקונה כל נדרי במליון שקל ולובש נעלי עור, שיריד מהם אלפיים שקל ויקנה נעליים לכיפור...

18. באו אנשים שאין להם מה לעשות ומחפשים עלי קושיות, כי חושבים שאם ימצאו קושיא על נאמן? נעשו גאונים (כמו שרבי פרוטוש שר לנו הערב שיר של רבי רפאל ענתבי "נאמן נאמן נאמן..."). וכל קושיא על נאמן? מזכה אותם במקום חשוב בגן עדן... מה הקושיא שלהם? הרי בדרך כלל כשהרב עולה עומדים רק בשעת הברכה שלו בלבד, ואילו כאן שעומדים כל הקטע משמע שזה בגלל עשרת הדברות. איזו חכמה נפלאה, והרי גם הרב עובדיה שאמר לעמוד מתחלת הקטע, הרי תמיד ישבנו ואף פעם לא עמדנו מתחלת הקטע, ומה קרה עכשיו?! אלא מסבירים להם בלחישת שזה בגלל עשרת הדברות, רק מפני תשובת הרמב"ם עומדים קצת לפני כן. ואותו דבר כאן. אחד אחר שאל שאלה שטותיות יותר: מה יהיה אם הרב לא בא לבית הכנסת באותה השבת?! "הרב את ריבנו והדן את דינו", איזו סכנה נוראה... התשובה לזה, שאם הרב לא בא תעשו מה שתרצו, או שכולכם תשבו כמו הרמב"ם, או שתעמדו מתחלת הקטע כמו שאמר הרב עובדיה ע"ה, וזה הכל. אבל המנהג להעלות רב בעשרת הדברות לא אני חידשתי אותו, אלא הוא מובא בשער הכוונות וכף החיים מעתיק אותו, אז למה תעשו רעש מכל שטות?! עם זאת אי אפשר על כל מנהג לומר "זה המנהג!" ותו לא מידי. צריך לתת טעם למנהג ע"פ ההלכה. בפרס היו נוהגים לברך כל שבעת ימי הפסח "אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת מצה", והרי זו ברכה לבטלה, ואסור לברך את זה רק בלילה הראשון בלבד, וכי בגלל שהם פרטים יש להם תורה אחרת?! אין דבר כזה בעולם. וגם כאן צריך להסביר את המנהג לפי ההלכה. בספר תקפו של יוסף (בויכוח השבטים עם חרטומי מצרים) כותב: "טובה חכמה עם נחלה" (קהלת ז' י"א), שתהיה לך חכמה עם נחלה ומסורת, ותמתיק את המסורת עם ראיות ומקורות. ולכן לא תאמר: אנחנו נוהגים לעמוד בעשרת הדברות, ולא צריכים לא רב ולא מערב... אבל מי שאומר להעלות רב קשה שהרי אנחנו רגילים לעמוד לו רק בשעת הברכה, או "קושיא חריפה יותר" מה נעשה אם הרב יברח לנו מבית הכנסת (כנראה יברח בגלל

הדבר הזה. לכן האבן הזאת לא נפלה סתם אלא באה בהשגחה פרטית, והיא "תזכורת" לדעת שלא יהיה כדבר הזה. ואסמכתא לזה, ממה שהערבים מספרים שראו שאבני הכותל מורידות מים כמו דמעות כל ליל תשעה באב (והם קוראים לכותל המערבי בערבית: "חיט מבכו אליהוד", כלומר קיר של בכי היהודים). וראיתי כתוב שבשנים תש"ס ותשס"ב ראו מים נוזלים שם, ולא יודעים מה הסיבה שלהם. זה מראה שיש לאבנים היבשות האלה רוח ולב, וכשהן רואות שרוצים לעוות את הדרך הישרה, קורים דברים כאלה.

צריך להוסיף בלימוד מיום ט"ו באב

יד. הגמרא (תענית דף ל"א ע"א) אומרת שמיום ט"ו באב והילך צריכים להוסיף מהלילות על הימים ללימוד תורה, למה? כי הלילות מתארכים, ותשש כוחה של החמה, ולכן "מכאן והילך דלא מוסיף יסף", וצריך להוסיף בלימוד התורה.

"גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך"

טו. ויש ספר יפה של הרב בא-גד, שהמוטו שלו "הפוך בה והפוך בה דכולא בה" (אבות פ"ה מכ"ג), ועכשיו הוציא אותו במהדורא חמש עשרה²². מה הדבר המיוחד בספרים שלו? אנשים חושבים שמי שלמד באוניברסיטה יודע הכל, ואילו תלמידי חכמים לא יודעים כלום, אבל הוא מראה להם דברים בגמרא שהיו סתומים וחתומים, ורק בדורנו מבינים אותם²³. למשל יש מקום בים שנקרא "משולש ברמודה", שכאשר המטוסים נוסעים שם הם מתפוצצים, ולא יודעים את הסיבה לזה. והוא מצא רש"י בברכות (דף ח' ע"א בד"ה כפיטורי. ועיין בחידושי הרש"ש שם) שכותב שיש מקומות בים שיש שם מגנט, וכשהוא רואה ספינה עם מסמרים רבים הוא מושך אותה, והספינה כורעת ונופלת שם. ואותו דבר גם המטוסים (רק שרש"י לא דיבר על מטוסים כמובן). ולכן הטייסים יודעים להקיף מסביב שלא להכנס למקום הזה. ועוד דברים אחרים כאלה²⁴. ולכן בשעת הפנאי כשאדם מתעייף

22. הוא כותב ספר ועושה לו עשרים שמות ומהדורא ראשונה ושניה וכו', וכל פעם הוא משנה ומוסיף קצת. פעם הוא הביא לכאן מהדורא שתיים עשרה או שלוש עשרה, ואמרתי לו: כל הזמן אתה אומר "הפוך בה והפוך בה", וזה ראשי תיבות בגימטריא חמש עשרה, אז שתזכה לעשות מהדורא חמש עשרה. ובפעם האחרונה שהיה בישיבה, הביא לי את הספר מהדורא חמש עשרה, והוציא שם את התמונה שלי, ושאל אותי: אתה מכיר מי זה בתמונה? אמרתי לו: למה שמת את התמונה שלי? אמר לי: אתה בירכת שיהיה מהדורא חמש עשרה...

23. במהדורא הזאת בסוף הספר יש שיר: "בן בג בג אומר, בן בג בג אומר אומר, הפוך בה והפוך בה דכולא בה, בה בה בה, וסיב ובלה בה, בה בה בה" (חשבתי שהוא המציא את השיר הזה. אבל אמרו לי שזה שיר ידוע ששרים אותו האשכנזים ואח"כ גם הספרדים). והרב בא-גד הוסיף שם: "רב בא-גד רב בא-גד אומר אומר, רב בא-גד אומר הפוך בה והפוך בה דכולא בה" ... מה הכניס הרב בא-גד עם בג בג? הוא לא הסביר מה הקשר ביניהם. אבל "בא-גד" עולה בגימטריא "בג בג" בדיוק. ובג בג שאמר זה במשנה התגלגל בדורנו בהרב בא-גד, שמראה לכל העולם כמה חידושים בדורנו שמקורם בתלמוד ובמפרשים. זה דבר יפה מאד.

24. למשל בגמרא (גיטין פרק מי שאחוז) כתוב כל מיני תרופות שם, ואין מי שמשתמש בהם. וגם תמיד שהגמרא מדברת על תרופות מדלגים על זה, כי אסור להשתמש בהם. מהר"ל (בליקוטים שבסוף הספר) כותב שיש חרם שלא להשתמש בתרופות של הגמרא (הובא בהגהות רבי עקיבא איגר לשי"ע י"ד סימן ס"א), ויש גם תשובה ארוכה של רב שרידא גאון (אוצר הגאונים גיטין סימן ע"א) שכותב שלא לעשות את התרופות של התלמוד, כי הם לא בשבילנו (אמנם יש אמרים שהיא מזוייפת, אבל באמת רב שרידא מדבר שם, וממה שאמרו הרבה זה בגלל שהיה כותב תשובות לסוף העולם, ואולי גם כתב אותם בערבית. ולכן חוזר ומסביר את הדברים). וגם הטבע השתנה מאז. למשל מה שהגמרא (מועד קטן י"א ע"א) אומרת שכאשר אדם אוכל דגים צריך לשתות אחריהם מים, למה? כי הדג שוחה במים אז ניתן לו מים לשתות שם... אבל כל הראשונים אומרים שאסור לשתות מים אחרי אכילת דגים, ככה כתבו התוספות שם (בד"ה כחורא), ומרן בכסף משנה (פ"ד מהלכות דעות ה"ח) ועוד ראשונים. אבל פעם היתה בחורה אחת עוורת בת 26,

ומשעשעים את האדם, "על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון, הרימי בכח קולך מבשרת ירושלים, הרימי אל תיראי, אמרי לערי יהודה הנה אלקיכם" (ישעיה מ' ט). פעם היו באים לארץ ישראל בסתר ובהחבא ובפחד, אבל היום לא עושים ככה, אלא כל אחד אומר "אני עולה לארץ ישראל" בלי לפחד. וכל ההבטחות שנאמרו שם יתקיימו בעז"ה.

סכנה לרפורמים

יב. אבל אין לנו סבלנות, ואנחנו גם רואים שנעשות טעויות. למשל הרפורמים רוצים לכבוש את הכותל, אמנם לא לכבוש לגמרי אלא לקחת פינה קטנה בכותל, כי הם מסכנים מסתפקים במועט, "איזהו עשיר השמח בחלקו", איזהו רפורמי? שלוקח מקום קטן בכותל... אבל מה קרה שבוע שעבר במקום שמיועד להם בכותל, נפלה אבן מהשמים במשקל מאה קילוגרם, והיה נס שאף אחד מהם לא היה שם (אפילו בתשעה באב היה ריק שם, וכי אכפת להם מתשעה באב?! לא אכפת להם מכלום, הם וכל הדומים להם תשעה באב זה יום שמחה בשבילם. ואכן בכותל המערבי שלנו הכל מלא "מפוצץ", ואילו במקום שלהם לא היה כלום), חוץ מאשה אחת חרדית שעמדה והתפללה שם¹⁹, ופתאום היא רואה אבן שנופלת מהכותל²⁰. בהתחלה חשבו שהערבים זרקו אותה²¹, אבל אח"כ ראו שהיא נפלה מהכותל. ובהתחלה חשבו שזה מהאבנים החדשות שהעמידו שם, אבל התברר שזו אבן עתיקה מימי הורדוס וכבר אלפיים שנה, ולא יודעים למה נפלה שם, ועכשיו לקחו אותה למחקר לברך אותה שפעם אחרת לא תיפול שוב...

אבן מקיר תזעק

יג. אבל האבן הזאת באה להודיע להם: אתם חוטאים בכותל המערבי, אסור לכם לעשות את זה, "והאבן הזאת תהיה בית אלקים" (ע"פ בראשית כ"ח כ"ב), כי המקום הזה הוא "בית אלקים", ואם רפורמי רוצה להתפלל שיבוא כמו כולם, שהרי אפילו גוים מותר להם להתפלל שם, "כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים" (ישעיה נ"ו ז), אבל שלא יבואו ויעשו להם חדשות, וכל אחד ישתגע איך שנראה לו שם, אשה קוראה בספר תורה ומניחה תפלין וכדו', וכי זה מה שחסר לכם?! וכי אתם כמו מיכל בת שאול (עירובין צ"ו ע"א)?! אלו סתם שחקנים, ואסור לעשות את

19. למה התפללה שם? אמרו שהיא צריכה ריכוז ולא יכולה להתפלל כשיש רעש, אבל למה במקום ההוא? כנראה כדי לקדש אותו...

20. ושני רבנים הרב דוד לאו שליט"א והרב שמואל רבינוביץ שליט"א, והורו לה הלכה שתברך שתי ברכות זו אחר זו: ברכה ראשונה "שעשה לי נס במקום הזה", וברכה שניה "הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב". אבל לפי דעת מרן (סימן ר"ח ס"ט) לא מברכים שתי הברכות האלה, כי ברכת שעשה לי נס זה דוקא כאשר נס זה גלוי, למשל "נועה חרב עד הנפש" (ירמיה ד' י), שהחרב הגיעה לגוף של האדם ורחוקה כמה מילימטרים מהלב, אז יברך שעשה לי נס. או דברים שלא בדרך הטבע. אבל דבר בדרך הטבע אפילו שהוא נס, כיון שאפשר לתלות אותו בדרך מקרה, לא מברכים על זה. וגם ברכת הגומל, מרן (סימן ר"ט ס"ט) אומר שמברכים רק על ארבעת הדברים שנזכרו בגמרא (ברכות נ"ד ע"ב), ולא יותר מזה. ולכן יש כאן חשש ברכה לבטלה. אמנם אם היא אשכנזיה, יכול להיות שהם נוהגים לברך. אבל אם היא ספרדית, צריכים לדעת שלספרדים אין לברך. אנשים חושבים שאנחנו שני עמים, אבל זה לא נכון, כי הברכה אותה ברכה והנוסח אותו נוסח, רק שיש מחלוקת בכמה פרטים בזה. ולכן הרב שפוסק צריך לדעת מי השואל, אם זה ספרדי צריך להורות לו כדעת מרן, ואם זה אשכנזי צריך להורות לו כדעת הרמ"א או כפי מנהג האשכנזים.

21. פעם הם זרקו מאתים עשרים אבנים. בזמן שהכהנים היו נושאים את כפיהם בכותל, אבל אף אחד לא נפגע ולא יצא להם כלום מזה, רק שהם חשבו שיזרקו אבנים כמו שהיום זורקים עפיפונים, אבל גם בזה לא קורה כלום ב"ה. אמנם קרה נזק בממון שנשרפו שדות חטה וכדו', אבל הם זרקו גם במקומות שגרים יהודים ולא קרה כלום, וזרקו על ידי בית ספר ומקום של שומרי שבת ולא התפוצץ כלום, וכי הם חושבים שהם מנהלים את העולם!?

מהלימוד, יקח את הספר הזה ויקרא בו דף או שנים או שלושה, כי טוב לאדם שיהיה בקי בדברים האלה. היעב"ץ אומר כשאדם יהיה בקי ישאלו אותו שאלות ויידע מה לענות להם, "ודע מה שתשיב לאפיקורוס" (אבות פ"ב מ"ד), אבל כשאדם יודע רק גמרא ופוסקים, יחשבו שהבן אדם הזה בא מימות מתושלח ועבר עליו הכלח... ואם מראה להם דברים ומקורות כאלה, ואומר להם שאנחנו הקדמנו אותם באלפי שנים, זה כבר אחרת. ולכן היעב"ץ אומר שבימינו חייבים ללמוד את הדברים האלה. וכ"ש כאשר הדברים מסודרים בתוך ספר של תלמיד חכם.

העיקר זה יראת שמים

טז. הבנים והנכדים של הרב בא-גד שליט"א לומדים במקומות חרדיים. ופעם היתה מסיבת סיום חומש, והנכד אמר לו: סבא,

שנתנו לה להיות "טלפנית" (ויש כאלה שיודעים בערך את המקום של המספרים ועובדים ככה). ויום אחד אמרו לה שיש תרופה לעוורון הזה, מה התרופה הזאת? הגמרא (גיטין דף ס"ט ריש ע"א) הביאה כל מיני תרופות, וכתוב שם תרופה לעוורון, לקחת "עקרבא דשב חומרי" (עקרב שמנומר בשבעה צבעים מחמת זקנה), ועוד דברים שקשה להשיג אותם. הלכו למכון הזואולוגי, וביקשה שיביאו לה את זה. הביאו לה, והלכה לרב תימני אחד שעשה לה כמו שכתוב בגמרא, ופתאום העינים שלה התחילו לראות, והיא לא האמינה למראה עיניה. מיד התקשרה לאמא שלה באמצע העבודה, ואמרה לה: אמא, אני רואה! "ורחל באה עם הצאן אשר לאביה כי רועה היא" (בראשית כ"ט), **אל תקרי כי רועה היא אלא כי רואה היא...** התפלאה: את רואה?! אני לא מאמינה, תבואי הביתה. והחכם התימני הזה התפרסם ואלפים באו אליו, כי חשבו שמונחות בכיסו כל התרופות שבעולם, אבל התרופה הזאת לקוחה מהגמרא (ועיין בחוברת אור תורה אלויל תשנ"ג עמ' תקמ"ד). ולכן לא לזלזל בזה, וללמוד את הכל. זה כתב הרב בא-גד בספר שלו (נחלי בא-גד המורחב עמוד 307 והלאה), והביא את זה מעיתון מסוים. וגם שאלו אותו על מה שמצאו נמר שנוצר מחזיר העיר והלביאה, האם יש דבר כזה במקורות? והוא הראה להם שרבי עובדיה מברסגורא (אבות פ"ה מ"ב) כתב את זה. ואולי יקום פעם רופא וחוקר שיכתוב ספר על התרופות שבתלמוד וימצא להן הסבר מדעי כל שהוא. מי יודע?

אל תבוא עם כיפה סרוגה, כי אז יציקו לי, ויאמרו שיש לי סבא "מזרחניק", לכן לפחות תשים כובע שלא יראו אותה... אמר לו: תשמע בני, האדמורי"ם והרבנים מעריכים אותי עם הכיפה סרוגה שלי, כי לא העיקר הכיפה אלא העיקר יראת שמים, ואני הולך בכל מקום ומפיץ תורה ואמונה וחיבה לתורה, ובכל זאת אני אבוא עם כובע למסיבה. הוא בא עם כובע לשם, ואח"כ האדמו"ר שם שאל אותו: איפה הכיפה סרוגה שלך? אמר לו: אל תדאג, היא מתחת לכובע... כתוב "ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק" (שמות י"ז ט"ז), "כס" ראשי תיבות **כיפה סרוגה**²⁵, כי אם אדם הולך עם כיפה סרוגה ונלחם בעמלק, שזה הדעות הרעות של הכופרים, אז יזכה להצליח בזה, כי העיקר זה יראת שמים. **לכן אל תריבו, כי המריבות האלה החריבו אותנו**²⁶. שנזכה כולנו לגאולה שלימה במהרה בימינו, אמן ואמן.

25. פעם היה חתן אחד כאן בבני ברק שעשה "שבע ברכות", והוא היה עם כיפה סרוגה מסכך... ואילו כל החברים שמשמחים אותו היו עם כיפה שחורה, ומרגישים עליו שהוא בצער מזה. אמרו לי להגיד כמה מלים, אז אמרתי לו את זה. אבל לא כיפה סרוגה קטנה, "כיפת היורדין כל שהיא" (כריתות ו' ע"א), אלא כיפה גדולה כמו שצריך. וכאשר יש יראת שמים, הקב"ה מזכה אותם להחליף פעם את הסרוגה לשחורה, ולא יקרה כלום. ואצל **האדמו"ר מקלויזנבורג** ז"ל עושים מבחן כל חודש על שבעים דף גמרא עם רש"י ותוספות, עד שאין להם פנאי לדבר ונוסעים באוטו ומשננים כדי לדעת הכל, אבל באים לשם גם כיפות שחורות וגם כיפות סרוגות, למה? כי כולם לומדים ש"ס, וזה ראשי תיבות שחורה סרוגה...

26. פעם בכל ליל שבת היו הולכים לרבי גפני וצועקים "גפני בויגד", ואח"כ מזמינים את המשטרה ומכות עם השוטרים וחילול שבת ונסיעות וכתביה וכו', למה הדברים האלה?! פעם דברתי מכאב על זה, ושוב אמרו לי שאותה השבת היה שקט. אם רוצים לעשות הפגנה תעשו באמצע השבוע, אבל שתהיה למטרה כל שהיא, ולא שנאת אחים סתם, כי אסור לעשות את זה. אם אתה יודע שאפשר לדבר ויהיו תוצאות טובות מזה, אדרבה תעשה את זה, אבל אם לא, עדיף שתשב ואל תעשה כלום, "ניח לנו רבי טרפון במקומו" (בבא מציעא מ"ט ע"ב).

בזכותך!

עוד 500 אנשים יזכו ללמוד ב"בית נאמן"

בתרומה של **520 ₪**
הנך זכאי **להנציח שם**
לברכה, הצלחה ולע"נ

בתרומה של **260 ₪**
הנך זוכה להיות **שותף בהפצה של**
500 עלוני "בית נאמן"

לפרטים ותרומות:

052-7120554 | 08-6727523

או באתר: <http://yh4.vp4.me/new>

אפשר לתרום גם ע"י «

כסא רחמים
עמנואל

הרישום נמשך

לאור סיום פרויקט בניית חדרי הפנימייה החדשים והמרווחים בשיבתנו הקדושה

ישנה אפשרות לקבל עוד בחורים לשנה"ל הבאה

(גם לשיעורי ב'-ג')

בישיבתנו הקדושה
הסניף של "כסא רחמים" ביישוב עמנואל
(נ-35 דקוח נסיעה מהמרכז)

בהנהגתו ובהכוונתו של מרן שליט"א

רמה לימודית גבוהה, כמסורת הישיבה	עבודה על יראת שמים פנימית	צוות ת"ח, מקצועי, מסודר ואיכפתי	יחס אישי וחם, ומלגות לתלמידים	אווירה פסטורלית, נעימה ושמחה
----------------------------------	---------------------------	---------------------------------	-------------------------------	------------------------------

לקביעת ראיון ומבחן לרישום, ניתן להתקשר:

050-4125900 הרב אריה | **054-8463584** הרב אורי

בברכת התורה, ההנהלה

ימלא כל משאלות לבם לטובה, בבריאות איתנה והצלחה רבה, ויזכו לראות בניהם וצאצאיהם שומרים תורה ומצוות, ונזכה כולנו לגאולה שלימה במהרה בימינו, "נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם" (ישעיה מ' א').

מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה, ואת כל השומעים דרך הלוי או דרך רדיו "קול ברמה", ואת כל הקוראים במשך השבוע בעלוני, הקב"ה

אשכול הכופר על פרשת השבוע

מתורתו של מורנו ורבנו מרן הגאון רבי רחמים חי חיותה הכהן זצוק"ל ראב"ד ג'רבא ומנדולי ראשי הישיבות שבה מתוך ספר "תורת רחמים"

הא על האדמה כתיב, כיון דשמע דמקדמי ומחשכי בבי כנישתא אמר היינו דאנהי להו. ובה שמעתי לפרש הא דאמר בגמרא דברכות (י"ז ע"א) הני נשי במאי זכיין באמטויי לבנייהו לבי כנישתא ובנטורי לגבריהו וכו', דהאי "הני" דקאמר ר"ל הנשים שלנו תושביי בבל במאי זכיין לזקנה דבשלמא גברי מקדמי ומחשכי לבי כנישתא, ומשני באמטויי וכו' ואז הוי כאילו הן עצמן מקדמי ומחשכי. ובה יובן כוונת הכתוב (משלי כ"ג כ"ב) ואל תבוז כי זקנה אמך ר"ל אל תבוז לדברי תורה, שהתורה מארכת ימים, הלא תראה כי זקנה אמך הגם דלא שייכא בלימוד רק יש בה לתא דתלמוד תורה דאמטויי וכו'.

ובזה יובן כוונת הכתוב (תהלים צב, יד) שתולים בבית ה' בחצרות אלהינו יפריחו עוד ינובון בשיבה וגו', ר"ל שתולים בבית ה' הם האנשים, בחצרות בית אלהינו יפריחו הם הנשים שמוליכות בניהם עד החצר החיצונה של בית הכנסת ועי"ז זכות שעוד ינובון בשיבה וגו'.

לעשות רמז לאנכי שהיא מצות עשה וזהו **לעשות**, ורמז למצות לא יהיה לך וגו' שהיא מצות לא תעשה וזהו **תשמרון** כי השמר ופן ואל אינם אלא ל"ת כמו שאמרו רז"ל (עירובין צ"ו ע"א), ועי"ז **למען תחיון ורבייתם וגו'** כי בזה אתם נוטלים שכר בעולם הזה להחיות נפשותיכם אע"ג דשכר מצוות בהאי עלמא ליכא וכאמור.

ובזה יובן כוונת הכתוב והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי וגו' בלשון רבים מיעוט רבים שנים שהם אנכי ולא יהיה לך וגו' ככל שמוע תשמעו רמז לשמיעת שתי מצוות הנז', אשר אנכי מצוה אתכם דייקא שמפי הגבורה שמענום, לאהבה את ה' אלהיכם רמז למצות אנכי ה' אלהיך, ולעבדו בכל לבבכם רמז למצות לא יהיה לך וגו' דהכי מדוייק הכתוב ולעבדו דוקא ולא שתעבדו לזולתו, ועי"ז ונתתי מטר ארצכם וגו' בעולם הזה הגם דשכר מצות בהאי עלמא ליכא, כיון דמצות אלו מפי הגבורה שמענום אית בהו משום בל תלין וכנו'.

(י"א, כ"א) **למען ירבו וגו' על האדמה וגו'**. איתא בגמרא (ברכות ח' ע"א) ריו"ח שמע דאיכא סבי בבבל תמה

פרשת עקב

(ז', י"ד) **לא יהיה בך עקר וגו'**. רמז שצריך לחדש חידושים בתורה, וזהו **לא יהיה בך עקר** דהיינו שלא תהיה התורה שיש בה כ"ב אותיות עקר ועקרה ח"ו בלא פריה ורבייה בתורה, אלא חייבים בכל דור ודור לחדש בה חידושים איש איש מה שקבלה נשמתו בהר סיני. וזה ג"כ שרמזו בראש הפסוק וסופו אותיות כ"ב וע' לריב"ה ז"ל.

(ח', א') **כל המצוה אשר אנכי מצוה היום תשמרון לעשות למען תחיון ורבייתם וגו'**. נראה לפרש בס"ד כי הנה נודע מאמרם ז"ל (דבש לפי מערכת מ' אות י"ב) שאנו אוכלים בעולם הזה אף על פי ששכר מצוות בהאי עלמא ליכא משום מצות אנכי יהיה לך וגו' ששמענום מפי הגבורה ואית בהו משום בל תלין. ובה יובן כוונת הכתוב אם בחקתי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם וגו' (ויקרא כ"ג ג' ד') דבחקותי הם המצוות שמפי הגבורה שמענום ואז ונתתי וגו' שאנו אוכלים בעולם הבא בשכרם. וז"ל **כל המצוה אשר אנכי מצוה**, הוא על מצות אנכי ולא יהיה לך שמפי הגבורה שמענום, ואמר **כל המצוה** להמוז ששקולים הם כנגד כל התורה כולה כמו שאמרו רז"ל (ספרי דברים נ"ד) כל הכופר בעי"ז כאילו מודה בכל התורה כולה וכל המודה בעי"ז וגו', **תשמרון**

"תורת ה' תמונה משיבת נפש"

ללמוד את התורה בשמחה ובהנאה

בשורה חשובה לכל אוהבי התורה ולמדיה

פירוש מרן הרב רחמים חי חיותה הכהן זצוק"ל על התורה בכלי נאה ומפואר בהיר וברור לכל אדם - חידושים, סיפורים ומוסרים - בקופסא מהודרת - מתאים גם לשי

08-6727523
rahamim12@012.net.il

הזדמנות אחרונה

הלכה יומית להצלחת

אלפי הלכות פועלות היום להצלחתך

תוכלו לקבל ברכה או הנצחה בתאריך מיוחד שתבחרו בעמוד הלכה יומית בספר "שונה הלכות" הנדפס על ידי המוסדות.

תמורת 36 x 10 טו הספר מופץ באלפי עותקים ומחולק חינם לבתי כנסת וישיבות בארץ ובחו"ל.

לפרטים והרשמה - ישיבת "חכמת רחמים": 08-6727523

או בפלאפון: 052-7130554

ילדי גאלה

לע"נ גאלה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה
בית נאמן לילדים מתוך שיעורו של מרן ראש הישיבה שליט"א

גליון 79

תשובה ניתן לענות בקו בית נאמן
079-9270505 שלוחה 23
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס
(נא לציין שם וטלפון)

א' בתמונה?

ארכיון ע"ה

לחצו
תספור

לו עד שיגמר את הכל, ולכן נתנו לו לחיות 87 שנים, (וזה היה נדיר באותה תקופה). וכשגמר כל "כסף משנה" שלח את החלק האחרון להדפיס אותו בונצ'א, ואז אמרו משמים: זהו היגיע הזמן, את החלק האחרון תראה בעולם הבא עם מהדורת "פרנקל" וכל המפרשים מסביב... אבל העקר שאתה גמרת אותו). ובדקתי מתי מרן התחיל לחבר את הבית יוסף, וראיתי שזה היה בשנת רפ"ב כשהוא בן 34. והנה כתוב בפרשתו: "ואהבך וברכך והרבך" (דברים ז' י"ג) - "ואהבך" גימטריא 34, "וברכך" גימטריא רמ"ח (שזה השנה שגולד מרן), "והרבך" זה כל המפרשים שסביב מרן (אומרים שמרן השלחו ערוך זכה למה שלא זכה שום מחבר לפניו ולאחריו, שכל כך הרבה מפרשים יש עליו, חלק נמצאים על העמוד בשלחו ערוך, וחלק לבד, כמו משה יהודה [השחרר רבי יהודה עיאש, ראה במדור "למען תספור"] ופרי חדש וברכי יוסף ויחזיק ברכה וכדומה). (גליון 76 אותיות י"א, י"ב, והערות 13 ו-14).

רבי אהרן מבולז בא מהשואה לבד בודד יחד עם אחיו **רבי מרדכי מבילגוריא**, וכל המשפחה שלו נספתה בשואה בעוונות. הוא נפטר ביום כ"א באב תשי"ז. ראיתי עליו ספור מדהים. פעם בן גריון (ראש הממשלה שהיה אז) רצה לעשות איזו פעולה, כי היו גויים שמסתנגנים [שנקראים "פדאיון"] ומדי פעם עושים צרות צרורות, אז הוא רצה להכותם שוק על גרה. אבל הוא חשש אוילי הפעלה לא תצליח וכל התלונות תהינה עליו, אז הוא שאל: יש מישהו שאפשר להתעצב איתו? אמרו לו: האדמו"ר מבולז. שלח מישוהו אליו, ואמר לו האדמו"ר: "שעשה ויצליח". הפעלה נקבעה לליל שבת (איני יודע למה), והאדמו"ר נשאר ער עד ארבע וחצי בלילה, ואז אמר: "עכשו גמרו את הפעלה" והלך לישון. התברר שפכה היה בדייק, בשעה ארבע וחצי בלילה הם גמרו לתת מכה לאותם מחבלים, ורק אחר כך הוא הלך לישון. כי הוא היה מלאה אותם בתפלות שלו. (גליון 76 אותיות א' - ב').

הגר"א (עיין בספר אמונה והשגחה בסופו בליקוטי הגר"א דף מ"ג סוף עמוד ב') **אומר שפרשת "עקב" רומזת למאה השלישית באלף השטי לבריאת העולם** [שזה האלף הנוכחי]. ויש לו סדר בזה: "דברים" רומזת למאה הראשונה, "ואתחנן" רומזת למאה השנייה, ו"עקב" רומזת למאה השלישית. ובפרשת ואתחנן יש רמז נפלא למאה השנייה, כי כתוב שם "ועבדתם שם אלהים מעשה ידי אדם עץ ואבן אשר לא יראו ולא ישמעו ולא יאכלו ולא יריחו" (דברים פרק ד' פסוק כ"ח), וברבפנאל שחי במאה השלישית בזמן גרוש ספרד, מפרש: "ועבדתם שם אלהים" - בעל פרחם, כי בזמנו, במאה השנייה (בשנת קנ"א) התחילו בזה, שלקחו יהודים בכת לנסיכות ואימו עליהם בשופרה, אז הם נעשו "אנוסים" והיו הולכים לנסיכה ומשתתפים לפסל, וזו הפנהו "עץ ואבן". אבל בפרשת עקב האויה כבר הרבה יותר טובה, וכמו שפתיב שם: "וברכך והרבך" (דברים פרק ז' י"ג), "כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה" (שם פרק ח' ז'), כי אחרי גרוש ספרד כל כך סבלו היהודים, והיו נזקקים בכל עבר ובכל פנה, לוקחים אניות וטובעים בהם וכו', וסבלו סבל נוראי ונזקרו שיש לנו ארץ ישראל.

אבל היה דבר יותר חשוב מזה, שמרן [רבינו יוסף קארו] נולד באותה תקופה של המאה השלישית, כי בגרוש ספרד הוא היה בגיל 4 שנים, זאת אומרת שהוא נולד בשנת רמ"ח. ומה הדבר המיוחד שעשה מרן? ישראל היו מפרים, ולכל אחד היה ספר משלו: אחד יש לו הרמב"ם, אחד יש לו הרא"ש, אחד יש לו הר"ף, אחד יש לו ספר האגדה, ואחד יש לו ספר האגור, אחד יש לו אור זרוע וכו', ובא מרן וכנס את כלם בספר אחד "בית יוסף" [על הטור]. וזו עבודת יחיד! ומה עשה בזה? מה שרצו הצוררים לפצל ולפגור את עם ישראל ולהשפית את התורה, הוא בא ועשה להפך ולכד את כלם ביחד. וזו ברכה שקבלנו אותה (ויגרו השקיע בספר בית יוסף 32 שנה, בעשרים שנה הראשונות עשה מהדורא ראשונה, ועוד 12 שנה מהדורא שנייה, וחבר גם את "שלחן ערוך" ו"כסף משנה" [על הרמב"ם] וכו', ובשמים חפוי

הלכה נאמנה

א. יש דבר שהוא חובה מדין הגמרא ורב העולם מזלזלים בו, וזה "שנים מקרא ואחד תרגום". והגמרא (ברכות דף ח' עמוד ב) אומרת: "כל המשלים פרשיותיו עם הצבור, מאריכים לו ימיו ושנותיו", דהיינו שמי שמשלים בכל שבויע את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, מקבל אריכות ימים.

ב. ואין קוראים שנים מקרא ואחד תרגום? הגאון מוילנא נהג לקרא קטע שלם בפרשה פעמים, ואחר כך את התרגום שלו פעם אחת. אבל האר"י אומר שצריך לקרא כל פסוק בנפרד פעמים ואחר כך התרגום (וזה דעה שהיתה עוד לפני האר"י), וכך אנו נוהגים.

ג. ואפשר לקרא שנים מקרא ואחד תרגום גם לפני התפלה, ואם אדם מתפלל למשל בהנ"ח, אז יראה מתי זמן הנחת תפלין, יניח תפלין, ויקרא את הפרשה לפני התפלה, ואפשר לעשות את זה. ומי שמחליט דבר בציניות מן השמים מסיעים בידו, והוא יקרא את זה תמיד. (עלון 38 אותיות י' י"ז, כ"ג).

חידה

בירך "ברוך שפטרני"
ולא על בנו שהגיע למצוות.
מי הוא זה ועל מה זה?
(תשובה לחידה נמצאת בעלון הפוכתי.)

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 בין הפותרים נכונה יוגרל פרס (נא לציין שם וטלפון) נא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

פתרון החידות מהגליון הקודם:

- פתרון החידה:**
- א.** טש"ת סא"ב מע"ק גד"ד - ראשי התיבות של שמות המזלות
- ב.** ס"ט - ראשי תיבות סיפי טב ג. משלם דולרים על תפוחים סוג ד' ד'
- זוכה:** עובדיה כהן הונתן - קרית יערים טלו סטון

פתרון מי בתמונה:
מרן ראש הישיבה שליט"א בקריאת קינות בתשעה באב
זוכה: אליהו אוהיון - זכרון עקב

בתגום וגם האשכנזים, שאומרים את הפסרת "דרשו". והפסרת "שובה ישראל" בפשוטות זה שרץ לתשובה. (גליון 26 אותיות י"א, י"ד, ט"ו, וגליון 76 אותיות כ"ט).

ב. מחבר שו"ת בית יהודה [רבי יהודה עיאש] הוא חכם גדול שהיה קצת לפני מרן החיד"א. החיד"א משבח אותו מאד וכנראה הכיר אותו, ואמר שהוא עלה לארץ וכל שאלה שטואלים אותו "אמר רב יהודה פושטו אפלו בשוק", זה גמרא בברכות (דף י"ט עמוד ב'): המוצא כלאים בבגדו פושטו אפלו בשוק, והחיד"א השתמש בזה על רבי יהודה עיאש, שמי שרוצה לשאל אותו פושט אותה ועונה לו אפלו בשוק, כי היה זוכר את הכל. (גליון 5 הערה 22).

א. יש לנו שלש הפטרות של "פרענונא", ואחר כך שבע הפטרות של "נחמתא". התוספות (מגילה דף ל"א עמוד ב', בדיבור המתחיל ראש) כותבים שהסימן לכל הפטרות הוא: "דשח נוע ארק שדש", מה הפננה (זה בעברית, לא באידיש)? "דשח - דברי ירמיהו, שמעו דבר ה', חזון ישעיהו בן אמוץ, והם 'תלתא דפרענונא'. ואחר כך: 'נו' אר"ק שד"ש - נחמו נחמו עמי, ותאמר ציון עובני ה', עניה סערה לא נחמה, אנכי אנכי הוא מנחמכם, רני עקרה לא ילדה, קומי אורי כי בא אורך, שוש אשיש בה', וזה 'שבעה דנחמתא'. וד"ש זה 'דרשו ה' בהמצאו' ו'שובה ישראל'. והפסרת "דרשו" אנוחנו לא אומרים היום אבל פעם היו אומרים אותה במנחה בצום גדליה, וגם מרן (בשלחו ערוך סוף סימן תכ"ח סעיף ח') קתב לאמרה, אך הפך החיים שם (אות מ"ז) מעיר שהיום בארץ ישראל לא אומרים אותה. ויש פמה עדות וכמו למשל

שור: הרה"ג שמואל עידן שליט"א